

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2026.55.0.5512>

УДК 339.5(477):004.9
JEL F10, F13, F14, O33, L81

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ РУШІЙ ЇЇ РОЗВИТКУ

Олег Бойчук

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
18031 м. Черкаси, б-р Шевченка, 81
e-mail: olegboichuk@gmail.com
ORCID: 0009-0003-7171-8191

Анотація. У статті досліджено роль цифровізації зовнішньої торгівлі як інноваційного рушія її розвитку. Проведено ґрунтовний аналіз наукових поглядів щодо сутності цифрової трансформації торгівлі та методів дослідження її розвитку. Розглянуто детермінанти цифрової торгівлі та ключові чинники її цифровізації (інтернет, електронні платформи, «єдине вікно» тощо), що змінюють структуру та ефективність міжнародних обмінів. Здійснено аналіз розвитку ЗЕД України в тих аспектах, що відображають впровадження цифрових митних систем і електронного документообігу. Систематизовано еволюцію поглядів на сутність зовнішньої торгівлі (від меркантилізму до цифрової епохи) і етапів становлення ЗЕД України (від УРСР до сучасності). Здійснено порівняльний аналіз підходів різних авторів та сформовано основу концепції взаємодії цифрових технологій, інфраструктури та політики в удосконаленні торгівлі. Обґрунтовано, що цифровізація ЗЕД знижує операційні витрати та транзакційні бар'єри, розширює доступ українських підприємств до світових ринків, але потребує посилення регуляторної та інституційної підтримки. Запропоновано напрямки інтенсифікації впровадження електронних процедур і підтримки бізнесу у цифровому середовищі. Здійснено комплексне узагальнення сучасних тенденцій цифровізації зовнішньоторговельної діяльності України з урахуванням умов війни і євроінтеграції, виявленні нових каналів її впливу та оцінці їхніх потенційних економічних ефектів.

Ключові слова: глобальні ланцюги вартості, електронні сервіси, інноваційний розвиток, міжнародна торгівля, торгівельна фасилітація, цифрова економіка, цифрові технології, цифровізація зовнішньої торгівлі.

Постановка проблеми. Цифрова трансформація міжнародної торгівлі поступово набуває рис провідного фактора сучасної економічної інтеграції. Вона сприяє скороченню транзакційних і адміністративних витрат у сфері міжнародної торгівлі, підвищенню ефективності зовнішньоторговельних операцій та спрощенню координації глобальних ланцюгів створення вартості. Водночас цифрова трансформація зовнішньої торгівлі розширює можливості виходу малих і середніх підприємств на

© Олег Бойчук, 2026.

Ця стаття поширюється на умовах ліцензії
Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

зовнішні ринки, посилює взаємодію між виробниками та споживачами, прискорює поширення інновацій і формує передумови для виникнення нових сегментів ринку високотехнологічної продукції. В умовах поглиблення глобалізаційних процесів цифровізація набуває стратегічного значення, оскільки істотно зменшує витрати, пов'язані з участю суб'єктів господарювання в міжнародній торгівлі, та водночас трансформує її товарну структуру, способи здійснення торговельних операцій і склад учасників світового ринку. В Україні, попри негативні наслідки повномасштабного вторгнення та руйнування утсалених логістичних ланцюгів, цифрові технології відкривають нові можливості для відновлення і розвитку ЗЕД, зокрема через електронні митні сервіси, онлайн-торгівлю та інтеграцію в єдиний цифровий ринок ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ідентифікації сутності зовнішньоекономічної діяльності вцілому та міжнародної торгівлі зокрема приділено значну увагу науковців, а положення економічної теорії в даній сфері активно розвиваються. Основним вектором досліджень сьогодення стає цифровізація зовнішньої торгівлі, оскільки діджиталізація господарської діяльності прискорює їх реалізацію та поступово трансформує їх ознаки. Особливу цінність становлять дослідження Шлапак А, Тищенко Д., Власенко І., Дмитрієвої Н., Грабинського І., Українець Л. та інших. Однак, варто відзначити недостатню системність наукових здобутків в частині інноваційних цифрових технологій та ідентифікації їх впливу на процеси розвитку зовнішньої торгівлі.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо цифровізації зовнішньої торгівлі України як інноваційного рушія її розвитку та оцінки економічного ефекту цієї трансформації.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить системний підхід, відповідно до якого цифровізацію зовнішньої торгівлі розглянуто як комплексний процес взаємодії цифрових технологій, торговельної інфраструктури, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, державних інституцій і регуляторної політики. Для досягнення поставленої мети використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: методи аналізу та синтезу (для розкриття економічного змісту цифровізації зовнішньої торгівлі), монографічний метод і метод критичного аналізу наукових джерел (для дослідження наявних підходів до трактування сутності зовнішньої торгівлі); методи наукового порівняння, класифікації та систематизації, структурно-функціональні методи (для встановлення місця й функцій окремих цифрових технологій у системі зовнішньої торгівлі), методи статистичного та економічного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження цифровізації торгівлі охоплює технологічні зміни, цифрову інфраструктуру, організаційні моделі та інституційне регулювання. Цифрову торгівлю переважно визначають як поєднання традиційного обміну товарами й послугами з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. До неї відносять операції, замовлення, укладення угод або постачання яких повністю чи частково здійснюються цифровими засобами.

Важливим складником цифрової торгівлі є транскордонні потоки даних, що одночасно забезпечують здійснення операцій, виступають економічним ресурсом і об'єктом комерційного обміну. Вони підтримують функціонування цифрових сервісів, координацію учасників ринку та глобальні ланцюги створення вартості. Електронні платформи полегшують вихід малого і середнього бізнесу на зовнішні ринки, скорочують витрати на пошук контрагентів, а електронний документообіг прискорює оформлення операцій, підвищує їх прозорість і простежуваність товарів.

Зауважимо, що розвиток цифрової торгівлі стримується цифровим розривом, недостатнім доступом до Інтернету, низьким рівнем цифрових навичок і недосконалістю правового регулювання електронних платежів та захисту даних. Дослідники [1] зазначають, що падіння українського ринку електронної комерції у 2022 р. частково компенсувалося у 2023–2024 рр., проте його повне відновлення потребує поширення режимів вільної торгівлі на послуги, електронну комерцію та інвестиції.

У праці Д. Тищенка зовнішня торгівля України розглядається переважно з макроекономічних позицій через її товарну та географічну структуру, а ЗЕД визначається як система міжнародних товарно-грошових відносин [2]. Аналогічного підходу дотримуються І. Власенко та С. Сіренко, досліджуючи зовнішню торгівлю послугами [3]. Новітні праці зосереджуються на цифрових стандартах, протоколах і електронних митних системах [4].

І. Грабинський та Л. Українець систематизують еволюцію цифровізації світової торгівлі – від запровадження GTIN у 1971 р. до мобільних платежів, криптовалют і безпаперових процедур [5]. Їхній історико-генетичний підхід показує поступове формування цифрової економіки, водночас акцентуючи на нерівномірності трансформації через низьке інтернет-покриття в країнах, що розвиваються.

Особливості цифровізації зовнішньої торгівлі України розкрито у працях Т. Осташко [6], М. Прохорової та І. Баб'яра [7]. Т. Осташко встановлює, що Україна успішно впровадила автоматизовану митну систему та електронне декларування, проте відстає у поданні електронних дозволів, транспортних маніфестів та сплаті митних платежів. Авторка наголошує на необхідності подолання законодавчих та інституційних бар'єрів [6]. М. Прохорова та І. Баб'яр досліджують вплив електронного документообігу, онлайн-платформ і блокчейну на ефективність торгівлі, відзначаючи підвищення прозорості та скорочення бюрократії поряд із ризиками цифрової нерівності, кібербезпеки й невідповідності нормативної бази міжнародним стандартам [7].

У науковій літературі загалом визнається позитивний вплив цифровізації на скорочення витрат і спрощення торговельних процедур, однак оцінки готовності України до цифрової трансформації залишаються неоднозначними. Сучасна цифрова торгівля охоплює як замовлення товарів через інтернет-платформи, так і цифрове постачання послуг, програмних продуктів та контенту. Її основою є транскордонні потоки даних, що перетворюються на самостійний об'єкт обміну [8].

Еволюція поглядів на зовнішню торгівлю відображає перехід від меркантилістського акценту на торговельному балансі до врахування ефектів масштабу, конкуренції, диференціації продукції та глобальних ланцюгів вартості. У цифрову епоху міжнародний обмін охоплює не лише фізичне переміщення товарів, а й обмін даними, цифровими послугами та нематеріальними продуктами. Узагальнення етапів розвитку поняття зовнішньої торгівлі наведено в табл. 1.

Систематизація наукових підходів засвідчує розширення предмета дослідження зовнішньої торгівлі. Якщо ранні теорії зосереджувалися на торговельному балансі, виробничих витратах і ресурсному забезпеченні, то сучасні концепції враховують інституційну якість, мережеву взаємодію, цифрову інфраструктуру та доступ до даних. Цифровізація не заперечує традиційні закономірності міжнародного обміну, а змінює механізми реалізації порівняльних переваг, формування трансакційних витрат і виходу підприємств на зовнішні ринки.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності України визначався переходом до ринкової економіки, набуттям незалежності, формуванням митної політики та інтеграцією до міжнародного й європейського торговельного простору. У радянський

період зовнішня торгівля функціонувала централізовано, однак наприкінці 1980-х років підприємства почали отримувати більшу самостійність і встановлювати прямі міжнародні зв'язки.

Таблиця 1

Еволюція наукових підходів до розуміння зовнішньої торгівлі

Теоретичний підхід	Основний механізм розвитку торгівлі	Значення для дослідження цифровізації
Меркантилістський	Активний торговельний баланс, підтримка експорту, державний контроль	Пояснює регуляторну та стратегічну роль держави в зовнішній торгівлі
Класичний	Абсолютні й порівняльні переваги, спеціалізація, зниження витрат	Цифрові технології розглядаються як засіб скорочення витрат і поглиблення спеціалізації
Неокласичний	Відмінності в забезпеченості факторами виробництва	Цифрова інфраструктура, дані та цифрові компетентності набувають ознак факторів виробництва
Нова теорія торгівлі	Економія від масштабу, диференціація продукції, недосконала конкуренція	Пояснює концентрацію цифрових ринків і переваги великих платформ
Концепція глобальних ланцюгів вартості	Міжнародна фрагментація виробництва, координація мереж постачання	Дані та електронний документообіг забезпечують координацію учасників ланцюга
Інституційний підхід	Формальні й неформальні правила, трансакційні витрати, якість інституцій	Результати цифровізації залежать від правового регулювання, довіри та сумісності систем
Цифровий підхід	Цифрове замовлення, цифрове постачання, платформи, дані та мережеві ефекти	Технології, інфраструктура й регуляторна політика стають взаємопов'язаними детермінантами торгівлі

Джерело: узагальнено автором на основі [4-5, 8-9]

Після проголошення незалежності було сформовано національну систему регулювання ЗЕД, а надалі – правові засади електронного документообігу та участі України у багатосторонній торговельній системі. Нового змісту цифровізація набула після підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі почала тимчасово діяти з 1 січня 2016 року, створивши передумови для гармонізації митного законодавства, стандартів і процедур із нормами ЄС. Повністю Угода набула чинності 1 вересня 2017 року (табл. 2).

Сучасний етап розвитку ЗЕД України характеризується одночасною адаптацією митних процедур до умов повномасштабної війни та прискореною інтеграцією до митного простору ЄС. У квітні 2022 року було запроваджено електронне декларування гуманітарної допомоги через портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» з використанням кваліфікованого електронного підпису або засобів електронної ідентифікації. Це зменшило документарне навантаження та прискорило оформлення критично необхідних вантажів.

Зауважимо, що впровадження окремих електронних сервісів не означає завершення цифрової трансформації митного середовища. У звіті за 2025 рік Європейська комісія рекомендувала Україні продовжити реалізацію Стратегічного плану цифровізації Держмитслужби, розробити нові інформаційні системи митного

оформлення та управління ризиками, а також узгодити новий Митний кодекс із законодавством ЄС [10]. Це свідчить про збереження розриву між цифровізацією окремих процедур і створенням цілісної електронної митної екосистеми.

Таблиця 2

Основні етапи становлення зовнішньоекономічної діяльності України

Період	Характеристика етапу	Інституційні зміни	Цифровий складник
До кінця 1980-х років	ЗЕД у межах централізованої системи СРСР	Державна монополія та планування зовнішньоторговельних операцій	Автоматизація мала локальний службовий характер і не забезпечувала самостійної взаємодії підприємств із зовнішніми ринками
1987–1991 роки	Часткова лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків	Розвиток спільних підприємств і розширення прав підприємств	Використання електронних технологій обмежувалося внутрішнім обліком і передаванням службової інформації
1991–2002 роки	Формування національної системи ЗЕД	Національне митне, валютне й тарифне регулювання	Переважання паперових документів і фрагментованих інформаційних систем
2003–2013 роки	Правова інституціоналізація електронного обміну та інтеграція до СОТ	Законодавство про електронні документи, вступ до СОТ, Митний кодекс 2012 року	Поширення електронного декларування й автоматизованого митного контролю
2014–2021 роки	Європейська інтеграція та спрощення торговельних процедур	Угода про асоціацію, ПВЗВТ, запровадження «єдиного вікна»	Розвиток електронного кабінету, міжвідомчого обміну, електронних заяв і митних сервісів
Із 2022 року	Забезпечення стійкості ЗЕД в умовах війни та інтеграція до митного простору ЄС	Приєднання до системи спільного транзиту, переговори про вступ до ЄС	NCTS, електронне оформлення гуманітарних вантажів, безпаперові процедури, інтеграція з митними ІТ-системами ЄС

Джерело: узагальнено автором на основі [3-7]

Цифрова трансформація ЗЕД пройшла кілька рівнів: заміну паперових документів електронними аналогами, автоматизацію подання та перевірки декларацій, міжвідомчу інтеграцію через «єдине вікно» і транскордонну сумісність у межах NCTS. Наступний рівень має передбачати автоматизоване прийняття рішень на основі аналізу ризиків, обмін даними майже в реальному часі та взаємодію з інформаційними системами ЄС.

Аналіз праць вітчизняних [1–7] і зарубіжних [8–9] науковців дає змогу виокремити основні напрями впливу цифрових технологій на зовнішню торгівлю: спрощення митних процедур і скорочення трансакційних витрат; розширення доступу підприємств до світових ринків через електронні платформи; зростання торгівлі цифровими товарами та послугами; трансформацію логістики завдяки RFID, IoT-датчикам і засобам захисту транзакцій.

Економічний вплив цифровізації ЗЕД реалізується через кілька взаємопов'язаних каналів. Скорочення часу митного оформлення прискорює оборот капіталу, а електронна ідентифікація та накопичення підтверджених даних формують цифрову довіру. Важливого значення набуває цифрове підтвердження походження, складу, виробництва й екологічних характеристик продукції, що поступово стає умовою доступу до окремих сегментів ринку ЄС (рис. 1).

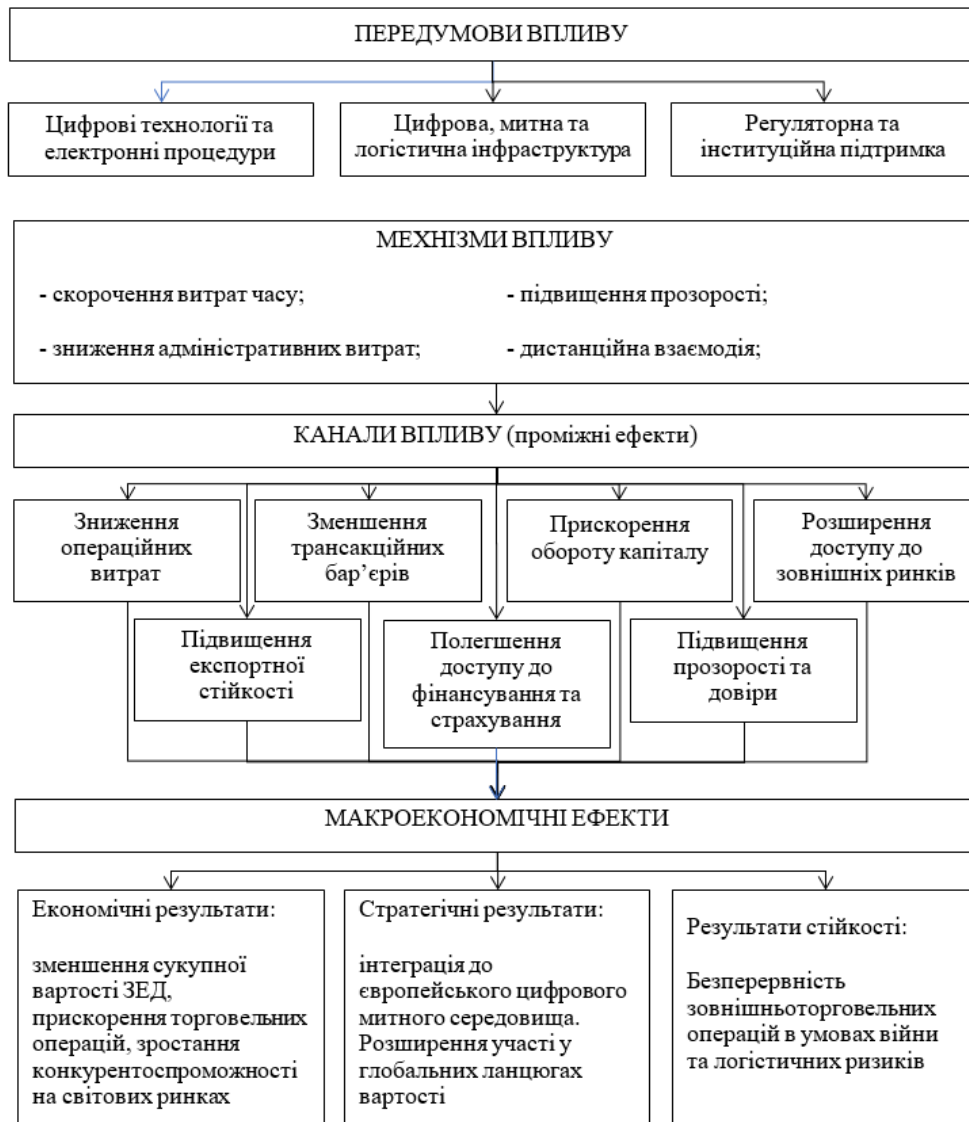

Рис. 1. Канали економічного впливу цифровізації зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: сформовано автором

Сформовані канали ефективності цифровізації зовнішньої торгівлі свідчать, що цифрові дані стають самостійним економічним ресурсом, який впливає на швидкість операцій, довіру між учасниками, доступ підприємств до фінансування та їх включення до глобальних ланцюгів вартості.

Водночас цифровізація потребує витрат на програмне забезпечення, електронну ідентифікацію, кіберзахист, навчання персоналу й адаптацію інформаційних систем [12]. Для малого бізнесу вони можуть стати додатковим бар'єром виходу на зовнішні ринки. Зберігаються також ризики несумісності платформ, дублювання даних, технічних збоїв, помилкових автоматизованих рішень і несанкціонованого доступу до комерційної інформації.

Пріоритетом має стати створення наскрізного інформаційного середовища ЗЕД, що забезпечуватиме взаємодію митних, податкових, логістичних, банківських, страхових і статистичних систем. Його основою повинен бути принцип одноразового подання даних, за якого відомості з державних реєстрів або «єдиного вікна» не витребуються повторно. Доцільно створити інтегрований цифровий кабінет експортера з інформацією про вимоги ринків, митні процедури, сертифікацію, походження товарів, фінансування, страхування та державну підтримку. Він має оцінювати експортну готовність підприємства і формувати індивідуальну послідовність дій.

Подальшого розвитку потребують автоматизоване управління ризиками, інститут авторизованого економічного оператора та постмитний контроль. Автоматизація має супроводжуватися усуненням дублюючих вимог, розширенням автоматичного випуску низькоризикових операцій, посиленням кіберзахисту й стійкості цифрової інфраструктури до воєнних та енергетичних загроз.

Отже, цифровізація ЗЕД скорочує адміністративні й логістичні витрати, прискорює оборот капіталу, зменшує інформаційну асиметрію та розширює участь малого і середнього бізнесу в міжнародній торгівлі. Її результативність залежить від інституційної спроможності держави, гармонізації з нормами ЄС, сумісності систем і доступності цифрових рішень. Головним критерієм ефективності має бути не кількість електронних сервісів, а фактичне зниження сукупної вартості участі українських підприємств у зовнішній торгівлі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтверджує, що цифровізація є важливим інноваційним рушієм розвитку зовнішньої торгівлі України. Електронні митні сервіси, онлайн-торгівля та цифрові платформи полегшують доступ виробників до світових ринків, знижують трансакційні витрати й бюрократичні бар'єри та сприяють включенню підприємств до глобальних ланцюгів вартості. Водночас цифрова торгівля створює нові високотехнологічні напрями експорту, зокрема IT-послуг, агротехнологій і продукції з високою доданою вартістю.

Подальша цифровізація супроводжується низкою викликів. Україна відстає від розвинених країн у впровадженні електронних дозвільних процедур та електронній сплаті митних платежів. Зберігаються також ризики кібербезпеки, недостатньої цифрової грамотності бізнесу та потреба гармонізації законодавства з нормами ЄС у сфері захисту даних і електронних контрактів.

Пріоритетами мають стати інституційне вдосконалення, підтримка малого і середнього бізнесу, оновлення законодавства та розвиток цифрової інфраструктури. Необхідно завершити впровадження електронних митних процедур, розширити можливості «єдиного вікна» та інтегрувати українські інформаційні системи із системами ЄС. Законодавчі зміни мають охоплювати електронну комерцію, платежі та захист інтелектуальної власності.

Вважаємо, що інфраструктурні інвестиції доцільно спрямувати на розвиток широкосмугового Інтернету в прикордонних регіонах, хмарних дата-центрів і технологій 5G. Важливим є також упровадження у митній і логістичній діяльності інтернету речей, інтелектуальних датчиків та автоматизованих систем відстеження вантажів.

1. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N., Osadchuk V. Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 6, No. 53. P. 334–347. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcactp.6.53.2023.4241>.
2. Тищенко Д.С. Цифрова трансформація як драйвер розвитку економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 4 (04). С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-7>.
3. Власенко І.Г., Сіренко С.О. Зовнішня торгівля послугами України та ЄС: проблеми та перспективи. *Інноваційна економіка*. 2025. № 1. С. 51–57. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.1.6>.
4. Дмитрієва Н.О. Діджиталізація міжнародних економічних відносин: розвиток електронної торгівлі : монографія / наук. ред. В.Є. Поліванов. К.: Університет «КРОК», 2021. 271 с. DOI: <https://doi.org/10.31732/DIGIE>.
5. Грабинський І.М., Українець Л.А. Еволюція цифровізації міжнародних економічних відносин. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. С. 738–747. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-94>.
6. Осташко Т.О. Цифрова трансформація міжнародної торгівлі України: напрями та оцінки впливу. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: Економіка, управління, безпека, технології*. 2025. Т. 4, № 4. С. 129–140. DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2025-4-4-1>.
7. Прохорова М.Е., Баб'яр І.О. Роль цифрових технологій в управлінні зовнішньою торгівлею України: виклики та перспективи для міжнародного бізнесу. *Сталій розвиток економіки*. 2025. Вип. 4 (55). С. 529–536. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-71>.
8. Kong N., Wang B., Zhang Y., Zhou N. How does digital technology affect export in services? *Journal of Asian Economics*. 2024. Vol. 95. Article 101814. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2024.101814>.
9. Wu H., Qiao Y., Luo C. Cross-border e-commerce, trade digitisation and enterprise export resilience. *Finance Research Letters*. 2024. Vol. 65. Article 105513. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105513>.
10. European Commission. Ukraine 2025 Report : Commission Staff Working Document. Brussels, 4 November 2025. SWD(2025) 759 final. 111 p. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf (дата звернення: 02.05.2026).
11. Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту: Закон України від 30.08.2022 № 2555-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text> (дата звернення: 02.05.2026).
12. Кирилюк Є.М., Руденко М.В., Гаряга Л.О., Дзямулич М.І. Суспільні ефекти цифрової трансформації економіки України. *Вісник Черкаського національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 27(1-2). С. 98-104. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2023-1-2-98-105>.

References

1. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N., Osadchuk V. (2023). Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, vol. 6, no. 53, pp. 334–347. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4241> [in English].
2. Tyshchenko D. (2023). Tsyfrova transformatsiia yak draiver rozvytku ekonomiky [Digital transformation as a driver of economic development]. *Digital Economy and Economic Security*, no. 4, pp. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-7> [in Ukrainian].
3. Vlasenko I.H., Sirenko S.O. (2025). Zovnishnia torhivlia posluhamy Ukrainy ta YeS: problemy ta perspektyvy [Foreign trade in services of Ukraine and the EU: problems and prospects]. *Innovative Economy*, no. 1, pp. 51–57. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.1.6> [in Ukrainian].
4. Dmytriieva N. (2021). Didzhytalizatsiia mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: rozvytok elektronnoi torhivli [Digitalization of international economic relations: development of e-commerce]. Kyiv: KROK University. DOI: <https://doi.org/10.31732/DIGIE> [in Ukrainian].
5. Hrabynskyi I., Ukrainets L. (2024). Evoliutsiia tsyfrovizatsii mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn [Evolution of the digitalization of international economic relations]. *Economy and Society*, no. 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-94> [in Ukrainian].
6. Ostashko T.O. (2025). Tsyfrova transformatsiia mizhnarodnoi torhivli Ukrainy: napriamy ta otsinky vplyvu [Digital transformation in Ukraine's international trade: directions and impact assessment]. *Scientific Bulletin of the International Association of Scientists. Series: Economy, Management, Security, Technologies*, vol. 4, no. 4, pp. 129–140. DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2025-4-4-1> [in Ukrainian].
7. Prokhorova M., Babiar I. (2025). Rol tsyfrovyykh tekhnolohii v upravlinni zovnishnoi torhivlei Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy dlia mizhnarodnoho biznesu [The role of digital technologies in the management of Ukraine's foreign trade: challenges and prospects for international business]. *Sustainable Development of Economy*, no. 4 (55), pp. 529–539. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-71> [in Ukrainian].
8. Kong N., Wang B., Zhang Y., Zhou N. (2024). How does digital technology affect export in services? *Journal of Asian Economics*, vol. 95, article 101814. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2024.101814> [in English].
9. Wu H., Qiao Y., Luo C. (2024). Cross-border e-commerce, trade digitisation and enterprise export resilience. *Finance Research Letters*, vol. 65, article 105513. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105513> [in English].
10. European Commission (2025). Commission Staff Working Document: Ukraine 2025 Report. Brussels, 4 November 2025, SWD(2025) 759 final. Retrieved from: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/EU-enlargement-.pdf> (accessed 02 May 2026) [in English].
11. Konventsiiia pro protseduru spilnoho tranzytu [Convention on a common transit procedure]. Zakon Ukrainy pro pryiednannia Ukrainy do Konventsii vid 30 serpnia 2022 r. No. 2555-IX. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text (accessed 02 May 2026) [in Ukrainian].
12. Kyrylyuk Ye.M., Rudenko M.V., Haryaha L.O., Dzyamulych M.I. (2023). Suspil'ni efekty tsyfrovoyi transformatsiyi ekonomiky Ukrainy [Social effects of the digital transformation of the economy of Ukraine] Bulletin of the Cherkasy National University. Series "Economic Sciences". Vol. 27(1-2). pp. 98-104. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2023-1-2-98-105> [in Ukrainian].

DIGITALIZATION OF FOREIGN TRADE AS AN INNOVATIVE DRIVER OF ITS DEVELOPMENT**Oleh Boichuk**

*Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
81 Shevchenko Boulevard, Cherkasy, 18031, Ukraine
e-mail: olegboichuk@gmail.com
ORCID: 0009-0003-7171-8191*

Abstract. The article examines the digitalization of foreign trade as an innovative driver of its development and structural transformation. Attention is paid to the evolution of scientific approaches to foreign trade, from mercantilist concepts to contemporary views shaped by digital technologies, electronic platforms and data-based business models. The study systematizes the determinants of digital trade and identifies the key factors influencing its expansion, including Internet access, electronic marketplaces, paperless customs procedures, single-window mechanisms, electronic payments and cross-border data exchange.

The development of Ukraine's foreign economic activity is analyzed through the implementation of digital customs systems, electronic document management and trade facilitation instruments. The main stages of the formation of Ukraine's foreign trade system, from the centrally planned economy of the Ukrainian SSR to the current period of European integration and wartime adaptation, are summarized. Comparative analysis makes it possible to conceptualize the interaction between digital technologies, institutional infrastructure and public policy in improving the efficiency, transparency and resilience of international trade.

The findings indicate that digitalization reduces operating costs, accelerates customs clearance, decreases transaction barriers and expands access of Ukrainian enterprises to global markets. However, these benefits depend on regulatory harmonization with the European Union, institutional capacity, cybersecurity, digital skills and modern telecommunications infrastructure. The article proposes measures to accelerate electronic procedures, expand the functionality of the single-window system, integrate Ukrainian digital trade solutions with EU platforms and strengthen business support in the digital environment. The scientific contribution lies in summarizing current trends in the digitalization of Ukraine's foreign trade under wartime and European integration conditions, identifying new channels of influence and assessing their potential economic effects.

Keywords: global value chains, electronic services, innovative development, international trade, trade facilitation, digital economy, digital technologies, digitalization of foreign trade.

Стаття надійшла до редколегії 20.05.2026

Прийнята до друку 25.06.2026

Опублікована (оприлюднена) 30.06.2026